

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ (НА ПРИКЛАДІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ МИРОТВОРЧИХ КОНТИНГЕНТІВ)

Швець А.В., Ричка О.В.

Науково-дослідного інституту проблем військової медицини ЗС України

Резюме. *Висвітлені проблеми у нормативно-правовому забезпеченні медико-соціального захисту учасників бойових дій на прикладі військовослужбовців миротворчих контингентів. Запропоновано порядок направлення учасників миротворчих операцій для медичної та соціально психологічної реабілітації, а також варіанти критеріїв віднесення військовослужбовців до категорії учасників та ветеранів бойових дій.*

Ключові слова: *медико-соціальний захист, учасник бойових дій, учасник миротворчої операції.*

Вступ. На сьогодні миротворча діяльність є однією з визначальних рис ролі нашої держави на світовій арені, провідною прикметою української воєнної політики. Активна участь Збройних Сил України в операціях з підтримання миру та стабільності сприяє процесу просування нашої держави до повноправного членства в європейських та євроатлантичних структурах, а також зростанню авторитету України в системі колективної безпеки.

Починаючи з 1992 р. за межі України для участі у міжнародних миротворчих операціях було направлено більше 40 підрозділів. Всього за цей період у міжнародних миротворчих операціях взяло участь понад 30 тисяч військовослужбовців ЗС України. Географія виконання завдань широка: Союзна Республіка Югославія (Боснія і Герцеговина, Хорватія, Східна Словенія, Косово), Близький та Середній Схід (Південний Ліван, Кувейт, Ірак), і Африканський континент (Ангола, Сьєрра-Леоне, Ліберія, Конго) [1]. Участь України в діяльності у справі підтримання та відновлення міжнародного миру і безпеки передбачена Законом України "Про участь України в міжнародних миротворчих операціях".

Відомо, що виконання завдань, які покладаються на учасників міжнародних миротворчих операцій, пов'язане з ризиком для їх життя і здоров'я. Проте правовий статус таких осіб та гарантії їх соціального захисту на законодавчому рівні визначено не достатньо.

Тому **метою роботи** є аналіз нормативно-правової бази з медико-соціального захисту як учасників бойових дій, так і військовослужбовців миротворчих контингентів, та розробка на цій основі пропозицій щодо її удосконалення.

Матеріали і методи досліджень. Для виконання поставленої мети було здійснено бібліо-семантичний аналіз вітчизняної та зарубіжної нормативно-правової документації, що стосується досліджуваної проблематики.

Результати дослідження та їх обговорення.

З початку участі України в миротворчій діяльності було напрацьовано відповідну нормативно-правову базу, основні питання якої відображені у наступних нормативно-правових актах [2-9]:

- Закон України "Про оборону України" від 6.12.1991 р. № 1932-XII;
- Закон України "Про основи національної безпеки України" від 19.06.2003 р. № 964-IV;
- Закон України "Про Збройні Сили України" від 6.12.1991 р. № 1934-XII;
- Закон України "Про участь України в міжнародних миротворчих операціях" від 23.04.1999 р. № 613-XIV;
- Закон України "Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав" від 2.03.2000 р. № 1518-III;
- Указ Президента "Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України" від 24.04.2007 р. № 35/2009.

Згідно ст. 5 Закону України "Про участь України в міжнародних миротворчих операціях" включення громадян України до складу миротворчого контингенту або миротворчого персоналу здійснюється виключно на добровільній основі.

Згідно із п. 2 ст. 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" учасниками бойових дій визнаються військовослужбовці Збройних Сил України, які за рішенням відповідних державних органів були направлені для виконання миротворчих місій або у відрядження в держави, де в цей період велися бойові дії. Перелік держав, періоди бойових дій у них та категорії працівників визначені Постановою Кабінету Міністрів України від 8.02.1994 р. № 63 «Про організаційні заходи щодо застосування Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"».

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30.03.2006 р. № 401 "Деякі питання забезпечення діяльності миротворчих контингентів і миротворчого персоналу, що утримуються за рахунок державного бюджету" Міністром оборони України був підписаний наказ "Про щомісячну грошову винагороду в іноземній валюті військовослужбовцям Збройних Сил зі складу українських миротворчих контингентів та особам зі складу миротворчого персоналу" [11]. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 р. № 150 "Деякі питання забезпечення миротворчого контингенту" з 1.01.2012 р. розміри щомісячної грошової винагороди в іноземній валюті за виконання службових обов'язків за межами України військовослужбовцям Збройних Сил зі складу миротворчих контингентів та миротворчого персоналу, що утримується за рахунок державного бюджету, збільшено у 2,5 разу.

Порядок виплати компенсаційних сум військовослужбовцям, які стали інвалідами, а також членам сімей військовослужбовців, які загинули під час виконання обов'язків військової служби у складі Миротворчих Сил ООН визначений відповідним положенням, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 5.05.1994 р. № 290.

Наказом Міністра оборони України "Про затвердження Інструкції з організації участі миротворчих контингентів і персоналу Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях" [12], визначені порядок підготовки

миротворчих контингентів і персоналу для участі в міжнародних миротворчих операціях, керівництва їх повсякденною діяльністю, організації всебічного забезпечення, а також пов'язані з цим завдання структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України.

Сьогодні в українському законодавстві визначено 18 категорій учасників бойових дій. Це воїни громадянської та Великої Вітчизняної воєн, вояки Української повстанської армії, громадяни, які за існування СРСР проходили службу або працювали в країнах, де велися бойові дії, ті, хто направлявся для виконання миротворчих місій в держави, де в цей період велися бойові дії, та ін.

Отже, Закон України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" поєднав ветеранів-визволителів, воїнів-інтернаціоналістів і сучасних миротворців.

У будь-якому випадку статус сучасного учасника бойових дій сприймається неоднозначно. По-перше, потенційний миротворець сам свідомо обирає – їхати йому за кордон чи ні. По-друге, ризикуючи життям, отримувач достойне грошове забезпечення, а після повернення користується тими ж пільгами, що й інші ветерани. Тому наведемо тлумачення деяких термінів, що стосується даної проблематики (табл. 1).

Таблиця 1

Дефініції окремих термінів та понять

Термін	Визначення
Батьківщина	країна стосовно до людей, які народилися в ній та є її громадянами
Захист Батьківщини	боротьба держави і народу щодо захисту свободи і незалежності своєї країни, її суверенітету і територіальній цілісності від зовнішнього нападу і спроб поневолення
Бойові дії (воєнні дії)	організоване застосування сил і засобів для виконання поставлених бойових завдань частинами, з'єднаннями, об'єднаннями всіх видів збройних сил
Війна	суспільно-політичне явище, продовження політики насильницькими засобами
Ветеран	(лат. veteranus) 1) в Стародавньому Римі солдат, що відслужив встановлений строк в армії. Ветерани отримували земельні наділи або грошову винагороду, звільнялися від повинностей, ті хто не мали – отримували римське громадянство; 2) дуже досвідчений воїн, учасник війн; 3) ветеранами називають також осіб, що тривалий час прослужили у збройних силах, одній частині (з'єднанні). В СРСР ветерани Збройних Сил нагороджувалися спеціальною медаллю

Згідно із Законом ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав.

Існує думка, що надавати такі пільги за кілька днів перебування на території, де ведуться бойові дії, було б не зовсім правильно. Скажімо, з моральної точки зору, адже протягом минулих років посвідчення учасника бойових дій отримали чимало осіб, які відвідували країни з нестабільною обстановкою лише в якості перевіряючих. Визначальним фактором в цьому питанні виступає добровільне бажання військовослужбовця брати участь в миротворчій операції та сутність термінів "війна", "ветеран війни".

До 2007 р. діяла постанова Кабінету Міністрів України, яка давала право будь-кому, хто приїздив до нашого миротворчого контингенту в Косово

оформити статус учасника бойових дій. За даними депутата, екс-міністра оборони України А. Гриценка ні одна з 25 країн, миротворці яких там дислоковані, ніколи не надавала їм статусу учасника бойових дій.

Із всього переліку пільг, що гарантуються військовослужбовцям, в даній роботі нас цікавлять права на медичне обслуговування у військово-медичних закладах охорони здоров'я. Проблема полягає в тому, Закон України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" забезпечує це право особам-миротворцям, які звільнилися з лав Збройних Сил України та не є ветеранами військової служби. При цьому в Законі не зазначено право на безоплатність медичного обслуговування для учасників бойових дій, інвалідів війни та учасників війни. Разом з тим в цьому ж Законі особам, що мають особливі заслуги перед батьківщиною, гарантується право на безоплатне медичне обслуговування. В кінцевому підсумку зростає навантаження на військово-медичну службу, залишаються не вирішеними питання платності / безоплатності медичного обслуговування для осіб, звільнених з військової служби, не ветеранів військової служби – учасників бойових дій – миротворців.

В рішенні Ради Національної Безпеки і Оборони "Про надання статусу учасників бойових дій громадянам України, які брали участь у міжнародних миротворчих операціях", яке введено в дію Указом Президента України від 17.06.2008 р. № 550/2008, визначено, що потребується уточнення критеріїв, що використовуються для визначення права на набуття статусу учасників бойових дій особами, які брали участь у міжнародних миротворчих операціях.

Такі критерії з точки зору соціальної справедливості тяжко запропонувати, є багато особливостей. Запропонований проект Закону України "Про статус учасників міжнародних миротворчих операцій та їх соціальний захист" при погодженні отримав ряд суттєвих зауважень та не був прийнятий (розглянутий) Верховною Радою України. Серед основних зауважень необхідно зазначити не чітку конкретизацію осіб, які визнаються учасниками міжнародних миротворчих операцій. В цьому важливому питанні проект Закону містить посилання на інші нормативно-правові акти. Гарантії, передбачені проектом Закону, не надаються особам, які перебували у складі миротворчого контингенту (персоналу) менше, ніж три місяці або якщо вони були повернуті в Україну за невиконання (неналежне виконання) покладених на них обов'язків. Разом з тим проект Закону не визначає, чи поширюються гарантії соціального захисту на військовослужбовців, які отримали поранення, захворювання, та були вимушено евакуйовані на батьківщину в термін до трьох місяців з початку місії.

Законопроект передбачає право на одержання компенсаційних та страхових сум для миротворців, які стали інвалідами внаслідок одержаних поранення, контузії, травми або каліцтва, або членам сімей миротворців, які померли внаслідок одержаних поранення, контузії, травми або каліцтва. Водночас, інвалідність або смерть внаслідок хвороби (йдеться, насамперед, про специфічні хвороби, притаманні для того регіону, де проходить миротворча операція) не розглянуті як підстава для одержання компенсаційних та страхових сум.

Законопроект не підкреслює важливість медичної реабілітації військовослужбовців-миротворців. В Законі України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" така норма чітко не сформульована. В

російському Федеральному Законі "Про статус військовослужбовців" (див. п.2.1 ст.16) військовослужбовці після виконання ними завдань, які несприятливо відображаються на стані їх здоров'я, при наявності показань підлягають *безплатній медико-психологічній реабілітації* тривалістю до 30 діб. Перелік показань до медико-психологічної реабілітації і відповідна їх тривалість, перелік категорій військовослужбовців, що підлягають медико-психологічній реабілітації, порядок і місця її проведення визначає Міністерство оборони Російської Федерації.

У Наказі Міністра оборони України "Про затвердження довгострокової програми медичної реабілітації військовослужбовців миротворчих контингентів Збройних Сил України" [10] передбачено створення Навчально-наукового клінічного центру медичної реабілітації військовослужбовців миротворчих контингентів ЗС України та інформаційний банк даних (реєстр) щодо медичного забезпечення миротворчих операцій, стану здоров'я та медичної реабілітації військовослужбовців миротворчих контингентів Збройних Сил України. Але на жаль до цього часу це не здійснено.

З метою виконання положень Стратегії міжнародної діяльності України в контексті формування загальнодержавного підходу до участі в міжнародних миротворчих операціях та забезпечення просування політичних та економічних інтересів держави, введених в дію Наказом Міністра оборони України від 10.06.2011 р., було розпочато створення проекту Програми медичної та соціально психологічної реабілітації учасників миротворчих операцій ЗС України на 2012–2016 рр., який вирішуватиме зазначені проблемні питання.

Так, після повернення миротворців в Україну згідно з вимогами наказу Міністра оборони України від 13.12.2004 р. № 611 "Про затвердження Положення про організацію медичного забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, які залучаються до участі в міжнародних миротворчих операціях" протягом перших семи діб їм проводиться поглиблене медичне обстеження. Військовослужбовці, у яких виявлені захворювання, направляються на стаціонарне медичне обстеження та лікування до закладів охорони здоров'я Збройних Сил України. Особи, які потребують стаціонарного обстеження, лікування та медичної реабілітації (за показаннями) в умовах закладів охорони здоров'я Збройних Сил України складають близько 15-20 %, а 80-85 % осіб мають тимчасові функціональні розлади та потребують соціально-психологічної реабілітації [15].

За результатами медичного обстеження військово-лікарськими (лікарсько-льотними) комісіями військовослужбовців миротворчих контингентів пропонуємо розподіляти за групами з відповідним порядком направлення для проведення медичної та соціально-психологічної реабілітації в Центрах медичної реабілітації та санаторного лікування, військових санаторіях Міністерства оборони України (табл. 2).

Продовження максимального строку лікування або повторне протягом року направлення на реабілітацію може здійснюватись за рішенням Центральної військово-лікарської комісії Міністерства оборони України з дозволу директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України.

Порядок направлення учасників миротворчих операцій ЗС України для проведення медичної та соціально-психологічної реабілітації

№ за/п	Групи військовослужбовців	Вид реабілітаційної допомоги	Направлення	Термін, діб	Структура груп, %
1	яким для відновлення функціонального стану і підвищення працездатності показаний профілактичний відпочинок	профілактичний відпочинок	командиром частини за поданням начальника медичної служби частини	10	65
2	які потребують санаторно-курортного лікування після лікування в умовах стаціонару	санаторно-курортне лікування	рішенням госпітальних санаторно-відбіркових комісій	21	20
3	які потребують медичної та соціально-психологічної реабілітації	медична та соціально-психологічна реабілітація після попереднього госпітального лікування	рішенням госпітальної військово-лікарської комісії	30	15

Для забезпечення виконання цих заходів необхідно скласти попередній план розподілу санаторних путівок до санаторіїв Міністерства оборони України для миротворчих підрозділів з урахуванням періодів ротації, узгодити його з директором Департаменту фінансів Міністерства оборони України та подати на затвердження Міністру оборони України. Саме така система дозволить цілеспрямовано піклуватися про збереження психічного і фізичного здоров'я військовослужбовців, забезпечить профілактику професійної патології, а в результаті буде сприяти підтримці готовності особового складу до виконання завдань за будь-яких обставин. Піклування про психічне здоров'я військовослужбовців дозволить запобігти випадкам навмисного ураження цивільного населення та військовополонених з боку військовослужбовців з порушеною адаптацією до кризових умов проходження військової служби, які мали місце наприклад серед миротворчого контингенту військ НАТО в Афганістані та Іраку.

Законом України "Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту" не визначено, скільки конкретно посадова особа має перебувати в країні, де ведуться бойові дії, щоб отримати посвідчення учасника бойових дій. Законодавством чітко визначаються лише перелік держав і періоди бойових дій на їх території (див. Постанову Кабінету Міністрів України № 63 від 8.02.1994 р. «Про організаційні заходи щодо застосування Закону України "Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту"»).

Проблема критеріїв віднесення військовослужбовців до категорії учасників і ветеранів бойових дій особливо визначена актуальною в Російській Федерації. Відсутність визначеності в трактовці поняття "учасник бойових дій" напряму пов'язано з неоднозначністю трактовки поняття "бойові дії" в законодавстві. Згідно із визначенням наведеним вище у таблиці під учасниками бойових дій

необхідно розуміти конкретних військовослужбовців військових частин, з'єднань, об'єднань, які здійснюють організовані дії для виконання поставлених бойових завдань.

Але таке визначення даного поняття є достатньо умовним. По-перше, важливе питання про тривалість участі військовослужбовця в бойових діях, а по-друге – про ступінь та форму цієї участі. В основі існуючих нормативно-правових актів покладений критерій, що учасником бойових дій визначається військовослужбовець, який хоча б один день провів в країні або регіоні, де велися бойові дії.

В ідеалі система правового регулювання соціального захисту військовослужбовців та інших громадян, що беруть (брали) участь в бойових діях, може бути представлена в наступному вигляді (табл. 3).

Таблиця 3

Нормативно-правові документи, що регулюють соціальний захист за різних умов проходження військової служби

Умови проходження військової служби	Нормативно-правовий документ, що регулює соціальний захист
I. Повсякденна діяльність в мирних умовах	Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей
II. Участь в бойових діях (війни, збройні конфлікти, миротворчі операції і т.п.)	Про статус учасників бойових дій; Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей
III. Після закінчення участі в бойових діях	Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту; Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей

Варіант дії цієї системи, наведеної в таблиці, уявляється наступним.

I. В мирних, повсякденних умовах діяльності військ система соціального захисту військовослужбовців будується на основі Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей".

II. У випадку залучення військовослужбовців до виконання завдань в умовах воєнного або надзвичайного стану, збройних конфліктів, до участі в миротворчих операціях, вступає в силу спеціальне законодавство про додаткові гарантії і компенсації військовослужбовцям, яке передбачає пільгове нарахування вислуги років, підвищені оклади грошового забезпечення, додаткові грошові виплати за участь в бойових діях, спеціальні норми продовольчого і речового забезпечення і т.д. Вказані гарантії і компенсації надаються додатково до тих, які встановлені всім військовослужбовцям. Нормативне забезпечення соціальних гарантій може здійснювати окремий закон, наприклад під назвою "Про статус учасників бойових дій".

III. Після закінчення участі військовослужбовця в бойових діях дія по відношенню до нього закону "Про статус учасників бойових дій" припиняється, і він знову залишається в сфері дії лише Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей". При цьому за наявності підстав, встановлених законодавством, такий військовослужбовець може підпадати під дію Закону України "Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту".

Керуючись принципом соціальної справедливості, неможна кожного, хто побував в зоні збройного конфлікту, автоматично вважати ветераном бойових дій. Безумовно, в період перебування особи в даній зоні, на нього в повній мірі повинні поширюватися додаткові гарантії і компенсації, які можуть бути встановлені законом "Про статус учасників бойових дій". Але при закінченні участі в бойових діях при визначенні питання віднесення даної особи до числа ветеранів бойових дій обов'язково повинні враховуватися тривалість його участі в бойових діях (знаходження в зоні збройного конфлікту), ступінь і форму цієї участі, а також його особливі заслуги.

В якості варіантів можна запропонувати наступні підстави віднесення військовослужбовця до ветерана бойових дій:

а) наявність сумарного часу участі в бойових діях (перебування у зоні збройних конфліктів), наприклад, 12 місяців і більше. При виконанні бойових завдань в складі спеціальних, розвідувальних, десантно-штурмових і т.п., вказаний термін може бути зменшений;

б) нагородження орденами або медалями за подвиги і відзнаки, пов'язані з безпосередньою участю в бойових діях, а також отримання поранення, травми, контузії безпосередньо в ході виконання бойових завдань – незалежно від тривалості участі в бойових діях (перебування в зоні збройних конфліктів).

Може бути також розглянутий і варіант використання принципу "відстроченого" надання додаткових прав і пільг ветеранам бойових дій. В цьому випадку звання "ветеран бойових дій" присвоюється всім громадянам, що брали участь в бойових діях, незалежно від тривалості участі та особових заслуг, але усі заходи соціального захисту, поширюються на них при виході на пенсію.

Висновки:

На основі аналізу нормативно-правових документів з медико-соціального захисту учасників бойових дій та миротворців виявлено низку недоліків, для вирішення яких запропоновано порядок направлення учасників миротворчих операцій для медичної та соціально психологічної реабілітації, а також варіанти критеріїв віднесення військовослужбовців до категорії учасників та ветеранів бойових дій.

Література:

1. Лозінська Н.С. Нормативно-правові засади діяльності військовослужбовців Збройних Сил України у складі миротворчих підрозділів // Матеріали ІІ Всеармійської наук.-практ. конф. "Актуальні проблеми психологічного забезпечення життєдіяльності військ (сил) в сучасних умовах". – К.: НАОУ, 2009. – С. 290-293.

2. Закон України "Про оборону України" від 6 грудня 1991 року № 1932-ХІІ.

3. Закон України "Про основи національної безпеки України" від 19 червня 2003 року № 964-ІV.

4. Закон України "Про Збройні Сили України" від 6 грудня 1991 року № 934-ХІІ.

5. Закон України "Про участь України в міжнародних миротворчих операціях" від 23 квітня 1999 року № 613-ХІV.

6. Закон України "Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав" від 2 березня 2000 року № 1518-ІІІ.

7. Закон України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" від 20 грудня 1991 року № 2011-ХІІ.

8. Закон України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ.

9. Указ Президента України "Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України" від 24 квітня 2007 року № 35/2009.

10. Наказ Міністра оборони України від 22.07.2004 р. № 291 "Про затвердження довгострокової програми медичної реабілітації військовослужбовців миротворчих контингентів Збройних Сил України".

11. Наказ Міністра оборони України "Про щомісячну грошову винагороду в іноземній валюті військовослужбовцям Збройних Сил зі складу українських миротворчих контингентів та особам зі складу миротворчого персоналу" від 02.08.2006 р. № 472.

12. Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Інструкції з організації участі миротворчих контингентів і персоналу Збройних Сил України в міжнародних миротворчих операціях" від 10.05.2006 року № 25.

13. Наказ Міністра оборони України "Про затвердження інструкції про порядок санаторно-курортного забезпечення у Збройних Силах України" від 05.10.2011 р. № 604.

14. Наказ Міністра оборони України "Про затвердження Положення про організацію медичного забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, які залучаються до участі в міжнародних миротворчих операціях" від 13.12.2004 р. № 64.

15. Озерянський А.А., Швець А.В., Лук'янчук І.А. Дизадаптаційний синдром у військовослужбовців українського миротворчого контингенту // Наука і оборона. – 2006. – №3 – С.43-49.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ МЕДИКО-СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ УЧАСТНИКОВ БОЕВЫХ ДЕЙСТВИЙ (НА ПРИМЕРЕ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ МИРОТВОРЧЕСКИХ КОНТИНГЕНТОВ)

Швець А.В., Ричка О.В.

Резюме. Освещены проблемы в нормативно-правовом обеспечении медико-социальной защиты участников боевых действий на примере военнослужащих миротворческих контингентов. Предложен порядок направления участников миротворческих операций для медицинской и социально психологической реабилитации, а также варианты критериев отнесения военнослужащих к категории участников и ветеранов боевых действий.

Ключевые слова: медико-социальная защита, участник боевых действий, участник миротворческой операции

NORMATIVE LEGAL ASPECTS OF THE BATTLE ACTIONS PARTICIPANTS' SOCIOMEDICAL PROTECTION BASED ON THE PEACEKEEPERS EXAMPLE

A. Shvets, O. Rychka

Summary. The problems in normative legal aspects of the war veterans' social medical protection based on the peacekeepers example have been elucidated. The medical and socially psychological rehabilitation order for direction of the peacekeeping operations participants, and the criteria variants of the military men reference to the battle actions participants or war veterans have been proposed.

Keywords: social medical protection, battle actions participant, peacekeeping operation participant